

имаше нѣкога си твърде много: въ мое време помня, че имаше до 70, и то затова, защото всѣки почти занаятъ имаше по нѣколко клона. Днешниятъ терзийски еснафъ се състоеше отъ: мантаджии, дюзтерзии, сърмаджии или сърмакешии (още и чохаджии), а въ по-ново време и отъ панталонджии; обущарскиятъ занаятъ съдържахше въ себе си: папукчии, кавафи (еминиджии) и кондураджии; желѣзарскиятъ занаятъ се състоеше отъ: налчаджии (които правѣха петала), ковачи, ножари и продавачи на желѣзари. Освенъ българи, занаятчии въ София имаше и турци, евреи, ерменци, гърци, цинцари и цигани. Българитѣ упражняваха кажи всички занаяти“ (Б. Цоневъ, Споменна книга на Софийския кройски еснафъ по случай стогодишния му юбилей. София 1907, с. 78—79). Еснафитѣ сж вземали живо участие въ всички културно-обществени прояви въ София.

Даваме извадки отъ кондикитѣ на терзийския и бакалския еснафи.

б) Черкви. Презъ 1578 г. Герлахъ изброява 12 български черкви въ София: Св. Марина, Св. Недѣля, Св. Спасъ, Св. Архангелъ, Св. Иванъ, Св. Лука, Св. Богородица (Пречиста), Св. Петка Самарджийска, Св. Петка Малка, Св. Никола Голѣми, Св. Никола Мали, Св. Никола (К. Иречекъ, Стари пжтешествия по България отъ XV—XVIII столѣтие. Псп. кн. VI, 1883, с. 19). Обаче презъ XIX в. въ София се споменуватъ само 8 черкви: Св. Недѣля, Св. Спасъ, Св. Архангелъ, Св. Никола Голѣми, Св. Никола Мали, Св. Пречиста, Св. Петка Самарджийска и Стара св. Петка. (Сведения за тѣхъ у Е. Спространовъ, Бележки и приписки по софийскитѣ черкви. СБНУ, кн. 22—23, 1906—1907, с. 1—30, и А. Иширковъ, Градъ София презъ XVII в. София 1912, с. 24—27).

Св. Недѣля (Агѣя Кириаки) или наричана още Св. Кралъ (поради мощитѣ на светия сръбски кралъ Стефанъ Урошъ II Милутинъ) презъ срѣднитѣ вѣкове е била малка черква. Въ началото на турското робство за съборенъ храмъ служилъ Св. Георги (Гюль-джамия). Въ тая черква било пренесено около 1460 г. отъ гр. Трепча, на северъ отъ Прищина, тѣлото на св. Стефанъ Урошъ II Милутинъ. По-късно то било положено въ Св. Марина, която станала съборна черква. Тукъ го видѣлъ презъ 1578 г. нѣмскиятъ пжтешественикъ Герлахъ. Кога точно било пренесено въ Св. Недѣля, не се знае. Но въ единъ ръкописъ на Народната библиотека въ София се споменува, че презъ 1751 г. то вече е тамъ. Въ Св. Недѣля го видѣлъ и русинътъ В. Григоровичъ презъ 1845 г. Срв. проф. Йорд. Ивановъ, Софийската черква Св. Недѣля-Св. Кралъ. В. Миръ, г. XXX, бр. 7165 отъ 3. V. 1936 г. Св. Недѣля презъ XIX в. била митрополитска черква. Тя представляла стара, полудървена постройка, поради което софиянци я съборили въ 1856 г. и изградили нова въ 1863 г. Въ запискитѣ на софийския свещеникъ Илия и сина му Тодоръ п. Илиевичъ е отбелязано: „25: Априлѣа 1856: оѣ среда, събра се народо болгарскѣй, и фана да растѣра вехтата черква на свети Кралъ“ (Хр. П. Константиновъ, Паметни бележки за Срѣдецъ. Псп. кн. X, 1884, с. 93—102). За съграждането на черквата Д. Трайковичъ пише на 18. IV. 1863 г. до Н. Геровъ въ Пловдивъ: „и черквата започемии о среда да ѡ правиме сас 53 маисторе което ни се обещаваѣ до есенъ ще ни ѡ сврушатъ“